

اولین استفاده از تعویض مخصوص ضربه مغزی

جام جهانی ۲۰۲۲ قطر با اجرای قوانین جدید تعویض، نقطه عطفی در تاریخ مسابقات فوتبال ثبت کرد.

- محباب امتیاز: خبرنگار جمهوری اسلامی
محرری: مؤسسه فرهنگی و مطبوعاتی ایران
رئیس هیات مدیره: صادق حسین جباری انصاری

شب معجزه در بیابان و تاجگذاری یک شاه

جام جهانی ۲۰۲۲ قطر

ویژه

قول برچیدن، وعده‌ای که رنگ واقعیت نگرفت

معمای ورزشگاه ۹۷۴

بیش از سه سال از پایان جام جهانی ۲۰۲۲ قطر می‌گذرد اما (اولین ورزشگاه موقت تاریخ جام جهانی) همچنان در ساحل دوحه پابرجاست؛

بی‌آنکه سرنوشته نهایی اش روشن شود. ورزشگاه ۹۷۴ که نماد پایداری و نوآوری در این دوره از مسابقات معرفی شده بود، با ۹۷۴ کانترینر حمل‌ونقل بازیافتی و اسکلت فلزی مدولار ساخته شد تا الگویی برای میزبانی‌های بدون ورزشگاه‌های عظیم و بی‌استفاده پس از رویداد باشد اما واقعیت میدانی، روایتی دیگر رقم زده است.

ورزشگاه (۹۷۴) که نام آن برگرفته از کد بین‌المللی قطر و تعداد کانترینرهای حمل و نقل به کار رفته در ساخت آن است، به عنوان نمادی از پایداری و نوآوری در این دوره از مسابقات شناخته شد.

این ورزشگاه ۲۰۲۲ قطر شاید جنجالی‌ترین دوره تاریخ باشد. پیش از شروع مسابقات، اتهامات گسترده‌ای درباره نقض حقوق کارگران مهاجر در ساخت استادیوم‌های هشتمگانه مطرح شد که به «ردگاه‌های پرده‌داری مدرن» شهرت یافتند. آمار بالای مرگ و میر کارگران، سامانه جنجالی کفالت (کفیل) و عدم پرداخت دستمزدها، سایه سنگینی بر این رویداد افکنده بود.

گزارش‌ها حاکی از آن است که هزاران کارگر مهاجر هنوز غرامت دریافت نکرده‌اند و سازمان دیده‌بان حقوق بشر از وضعیت «نیمه‌پردگی» خبر داده است. به گزارش عفو بین‌الملل، شرایط کاری غیرانسانی و عدم دسترسی به عدالت، میراث شرم‌آوری برای این جام برجای گذاشته است.

اما وعده‌های برچیده شدن عملی شد؟

قطر در زمان برگزاری جام جهانی وعده داده بود که این ورزشگاه کاملاً برچیده شده و به یک کشور در حال توسعه (احتمالاً در آفریقا یا آمریکا جنوبی) اهدا خواهد شد. بر اساس برخی گزارش‌ها، اروگوشه به عنوان بخشی از پیشنهاد مشترک با آرژانتین، شیلی و پاراگوئه برای میزبانی جام جهانی ۲۰۳۰، یکی از مقصدهای احتمالی این سازه بود.

اما بنا بر گزارش‌های تأییدشده، تا فوریه ۲۰۲۵ (بیش از دو سال پس از پایان جام)، ورزشگاه هنوز در جای خود باقی و جایه‌جا نشسته بود. در سال ۲۰۲۳ این ورزشگاه هیچ رویدادی برگزار نکرد و در سال ۲۰۲۴ تنها از مسابقات (از جمله فینال جام قهرمانان دشانپینون) میزبانی کرد. در سال ۲۰۲۵، سوپر جام فرانسه، یک بازی لیگ ستارگان قطر و چهار مسابقه از جام عرب در آن برگزار شد؛ استفاده‌ای محدود اما نشان‌دهنده از تداوم حیات. اخیراً یک خبرگزاری بحرینی گزارش داد که «برخی کانترینرها قبلاً برداشته شده‌اند، اما مقامات هنوز نگفته‌اند ورزشگاه به کجا خواهد رفت».

گروه نظارتی «کربن مارکت واچ» پیش از این هشدار داده بود که پایداری واقعی ورزشگاه ۹۷۴ به «تعداد دفعات و مسافت حمل و نقل و مونتاژ مجدد آن» بستگی دارد. اگر ورزشگاه فقط یک بار استفاده مجدد شود، برای توجیه زیست‌محیطی جایه‌جا شود اما فاصله دوحه تا اروگوشه حدود ۱۳۰۰۰ کیلومتر است و تقریباً دو برابر حد مجاز است. به همین دلیل این گروه اعتقاد دارد برای ارسال مستقیم به آمریکای جنوبی، این ورزشگاه حداقل باید در یک کشور ثالث مورد توقف واقع تا از نظر زیست‌محیطی حمل و نقلش قابل توجیه شود.

کمیته برگزاری جام جهانی قطر در پاسخ به درخواست‌ها برای اعلام برنامه‌های آینده این ورزشگاه، تنها به تکرار وعده‌های کلی پیشین بسنده کرده و اعلام داشته: «قطر در مسیر برگزاری نخستین جام جهانی کربن خنثی قرار دارد و تمام پروژه‌های زیرساختی باید معیارهای سختگیرانه پایداری را رعایت کنند. طرح‌های نوآورانه‌ای برای میراث ورزشی اجرا شده تا اطمینان حاصل شود که مسابقات «هیچ فیل سفیدی» از خود به جای نمی‌گذارد.» اما تاکنون هیچ برنامه مشخصی برای زمان دقیق برچیدن و مکان جدید ارائه نشده است.

ورزشگاه ۹۷۴، نماد بلندپروازی قطر برای ارائه تصویری سبز از میزبانی، به نمونه‌ای تأمل‌برانگیز از فاصله میان «وعده» و «عملکرد» در پروژه‌های عظیم ورزشی بدل شده است.

گزارش یک

رضا محمدپور خبرنگار

بیست‌ودومین دوره جام جهانی فوتبال از ۲۰ نوامبر تا ۱۸ دسامبر ۲۰۲۲ (۲۹ آبان تا ۲۷ آذر ۱۴۰۱) به میزبانی قطر برگزار شد. رویدادی که نخستین بار در یک کشور عربی و دومین بار در قاره آسیا (پس از جام جهانی ۲۰۰۲ کره و ژاپن) انجام می‌گرفت. با توجه به گرمای طاقت‌فرسای تابستان قطر، این مسابقات برای اولین بار در تاریخ جام‌های جهانی در پاییز و زمستان برگزار شد و دوره آن به ۲۹ روز کاهش یافت. ۳۲ تیم در هشت گروه چهارتیمی به مصاف هم رفتند. این تورنمنت آخرین دوره با حضور ۳۲ تیم بود و برای جام جهانی ۲۰۲۶ حضور ۴۸ تیم برنامه‌ریزی شد. در مجموع ۶۴ بازی برگزار شد، ۱۷۲ گل به ثمر رسید (میانگین ۲٫۶۹ گل در هر بازی) و ۳۰۴،۲۵۲ تماشاگر از نزدیک نظاره‌گر مسابقات بودند.

میزبانی جنجالی در قلب خاورمیانه

جام جهانی ۲۰۲۲ قطر شاید جنجالی‌ترین دوره تاریخ باشد. پیش از شروع مسابقات، اتهامات گسترده‌ای درباره نقض حقوق کارگران مهاجر در ساخت استادیوم‌های هشتمگانه مطرح شد که به «ردگاه‌های پرده‌داری مدرن» شهرت یافتند. آمار بالای مرگ و میر کارگران، سامانه جنجالی کفالت (کفیل) و عدم پرداخت دستمزدها، سایه سنگینی بر این رویداد افکنده بود. گزارش‌ها حاکی از آن است که هزاران کارگر مهاجر هنوز غرامت دریافت نکرده‌اند و سازمان دیده‌بان حقوق بشر از وضعیت «نیمه‌پردگی» خبر داده است. به گزارش عفو بین‌الملل، شرایط کاری غیرانسانی و عدم دسترسی به عدالت، میراث شرم‌آوری برای این جام برجای گذاشته است.

ایران در حساس‌ترین گروه تاریخ طعم شیرین پیروزی و حسرت صعود

تیم ملی فوتبال ایران در گروه B با تیم‌های انگلستان، آمریکا و ولز همگروه شد. گروهی که به دلیل رویارویی تیم ایران با انگلستان و آمریکا، به عنوان «سیاسی‌ترین گروه جام» شمرده شد و حواشی بسیاری در پی داشت. شاگردان کارلوس کی‌روش اولین بازی خود را با نتیجه پرگل ۶ بر ۲ مقابل انگلستان و آغاز کردند تا شروع ناموفقی داشته باشند. در دومین بازی اما ستاره‌های ایران درخشیدند. ایران در دیداری حساس و جنجالی مقابل ولز، با نمایشی جنگنده و دموعدایی، هر دو گل خود را توسط روزبه چشمی و رامین رضاییان در فرقیابی پایانی به ثمر رساند تا اولین پیروزی تاریخ ایران برابر تیم اروپایی در جام جهانی رقم بخورد. در سومین بازی، ایران در شرایطی که برای صعود به مرحله بعد فقط به یک پیروزی نیاز داشت، با نتیجه ۱ بر صفر برابر

«سرمایه‌گذاری» در آینده یا «هدررفت» بی سابقه منابع؟

معمای ۲۲۰ میلیارد دلاری قطر

بنشانیم، پاسخ قاطعانه «نه» را خواهید شنید. شاخص‌های کوتاه‌مدت گویای همه چیز است. تولید ناخالص داخلی قطر که در سال برگزاری مسابقات رشد ۴٫۲ درصدی را تجربه کرده بود، یک سال بعد به کمتر از ۱٫۲ درصد سقوط کرد. هتل‌های لوکسی که به امید هجوم هواداران سرازیر یا نمی‌شناختند، پس از آخرین سوت داور ناگهان خلوت شدند و تعدادی از کارکنان خود را اخراج کردند. از این گذشته، گزارش‌های بین‌المللی از مرگ هزاران کارگر خارجی در جریان ساخت و سازهای پیش از جام حکایت دارد؛ هزینه‌ای انسانی که هیچ ترانزنامه‌ای قادر به ثبت آن نیست. واقعیت این است که نزدیک به ۹۰ درصد از آن ۲۲۰ میلیارد دلار، صرف خرید بلیت جام جهانی برای یک ماه میهمانی فوتبال هم نشده است. این پول خرج زیرساخت شد. مترو دوحه، فرودگاه بین‌المللی حمد، شهر جدید لوسیل

گزارش یک

رضا محمدپور خبرنگار

ایستادگاری و تعویض مخصوص ضربه مغزی

فینال رؤیایی هت‌تریک امپایه و تاجگذاری مسی

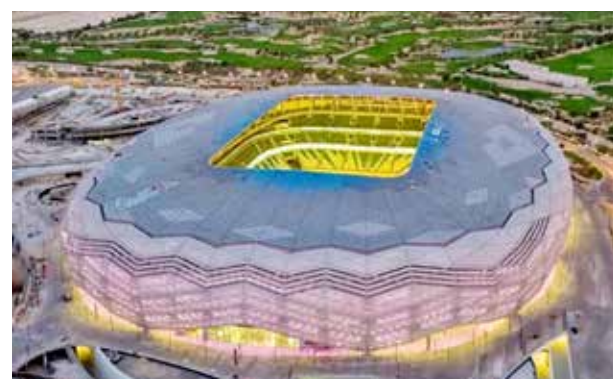
فینال جام جهانی ۲۰۲۲ قطر بدون شک یکی از دراماتیک‌ترین و بهترین فینال‌های تاریخ است. تیم‌های آرژانتین و فرانسه در ورزشگاه ملی لوسیل به مصاف هم رفتند. نیمه اول کاملاً در اختیار آرژانتین بود. لیونل مسی از روی نقطه پنالتی گل اول را زد و آنتل دی ماریا با یک ضربه تماشایی گل دوم را به ثمر رساند تا نیمه اول پر صفر به سود آلبی سلسته به پایان برسد. تا دقیقه ۸۰، همه چیز به سود آرژانتین پیش می‌رفت اما در یک درخشش تاریخی، کیلیان امپایه در عرض دو دقیقه (۸۰ و ۸۱) دو گل زد؛ اولی از روی نقطه پنالتی و دومی با یک شوت والی دیدنی. بازی به وقت اضافه کشیده شد. در دقیقه ۱۰۸، مسی دوباره گلزنی کرد تا آرژانتین ۳ بر ۲ پیش بیفتد اما امپایه دست از تلاش برنداشت و در دقیقه ۱۱۸ دومین پنالتی خود را زد تا هت‌تریک کرده و بازی را ۳-۲ کند. او دومین بازیکن تاریخ پس از جف هرست (۱۹۶۶) است که در فینال جام جهانی هت‌تریک می‌کند.

جوایز و میراث یک اسطوره

کیلیان امپایه با ۸ گل کفش طلا را از آن خود کرد. لیونل مسی با ۷ گل و ۳ پاس گل، توپ طلا (بهترین بازیکن مسابقات) را دریافت کرد و به اولین بازیکنی تبدیل شد که دو بار این جایزه را می‌برد. امیلیانو مارتینز دستکش طلا (بهترین دروازه‌بان) و انزو فرناندز ۲۱ ساله جایزه بهترین بازیکن جوان را از آن خود کردند. این پایان یک قصه ۳۶ ساله برای آرژانتین بود؛ از آخرین قهرمانی در سال ۱۹۸۶ با مارادونا تا اکنون با مسی. فوتبال در شش روزیابی در بیابان قطر نفس خود را حبس کرد تا یک شاه تاجگذاری کند؛ تاجی که یک عمر انتظارش را کشیده بود.

روایتی از شگفتی معماری در دل دانشگاه‌های قطر

الماس بیابان

با ظرفیت نیم میلیون نفر، بزرگراه‌ها، بنادر و مناطق ویژه اقتصادی، اینها همان چیزهایی هستند که قطر در چشم‌انداز ملی ۲۰۳۰ خود پیش از آنکه حتی ناسخ برای میزبانی جام جهانی مطرح شود، روی کاغذ آورده بود. جام جهانی صرفاً یک شتاب‌دهنده بود؛ انگیزه‌ای برای فشرده کردن یک برنامه ۱۵ ساله در تنها یک دهه. حامیان این دیدگاه، به صندوق بین‌المللی پول استناد می‌کنند که اذعان داشت همین سرمایه‌گذاری زیرساختی، در طول یک دهه، سالانه بین ۶ تا ۵ درصد به رشد بخش غیرنفتی اقتصاد قطر کمک کرده است. امروز، قطر از جام جهانی به عنوان یک برند جهانی گردشگری پیروان آمده. آمارها نشان می‌دهد تعداد گردشگران ورودی به این کشور در سال پس از جام، نسبت به دوران پیش از کرونا تقریباً دو برابر شده است. این همان سرمایه‌ای است که عربستان سعودی و امارات سال‌هاست میلیاردها دلار برای دستیابی به آن خرج می‌کنند. در نهایت، پاسخ به این پرسش به این بستگی دارد که میزبانی را با کدام ساعت می‌سنجیم. قطر نشان داد که کشور کوچکی با یک منبع عظیم گاز طبیعی می‌تواند نقشه جهانی بازی را به نفع خود تغییر دهد. سؤال واقعی شاید این نباشد که آیا قطر پولش را هدر داد؟ بلکه این است که «آیا» می‌شد این زیرساخت‌های حیاتی را بدون هزینه انسانی گزاف و بدون فشار ضاعف بر کارگران مهاجر ساخت؟ پاسخ به این پرسش، هنوز در حاله‌ای از ابهام باقی مانده است.

نقش الماس در دل دانشگاه

نمای بیرونی ورزشگاه با الهام از

سوژه

مرتضی طهوری

در میان هشت ورزشگاهی که برای میزبانی جام جهانی ۲۰۲۲ ساخته شد، «ورزشگاه شهر آموزش» (Education City Stadium) در دل منطقه آموزشی، که به دلیل معماری بدیع و درخشش الماس‌گونه‌اش در دل مراکز علمی، لقب «الماس بیابان» را یدک می‌کشد. این مجموعه در شهر الریان، در محوطه دانشگاه‌های بنیاد قطر و به مساحت ۷ کیلومتری شمال غربی دوحه واقع شده است. مکانی که پیوند دانش و ورزش را به تماشای می‌نشیند. ورزشگاه شهر آموزش در تاریخ ۱۵ ژوئن ۲۰۲۰ افتتاح شد و با گنجایش اولیه ۴۵ هزار و ۶۶۷ نفر، میزبان دیدارهای مهمی از جمله مصاف حساس مراکش و اسپانیا در مرحله یک‌هشتم‌نهایی جام بود اما آنچه این سازه را از دیگر ورزشگاه‌ها متمایز می‌کند، معماری منحصر به فرد و رویکرد پایدار آن در دوران پس از مسابقات است.

میراثی فراتر از ۹۰ دقیقه

برگزارکنندگان جام جهانی قطر ادعا دارند که تمامی استادیوم‌ها با بالاترین استانداردهای جهانی

میراثی فراتر از ۹۰ دقیقه

برگزارکنندگان جام جهانی قطر ادعا دارند که تمامی استادیوم‌ها با بالاترین استانداردهای جهانی